

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία

Β΄ Λυκείου

Θεματική ενότητα:

Σοφοκλέους, «Αντιγόνη», Α΄ Επεισόδιο: στ. 282 - 331

Τίτλος:

«Κρέων, η απατηλή γοητεία της εξουσίας»

Συγγραφή: ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΜΑΝΤΖΩΡΟΥ

Εφαρμογή: ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΜΑΝΤΖΩΡΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος :

Κρέων Η απατηλή γοητεία της εξουσίας

Εφαρμογή σεναρίου

Βασιλική Μαντζώρου

Δημιουργία σεναρίου

Βασιλική Μαντζώρου

Διδακτικό αντικείμενο:

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία Γενικής Παιδείας

Τάξη:

Β΄ Λυκείου

Χρονολογία :

Δεκέμβριος 2012 – Ιανουάριος 2013

Σχολική μονάδα

4^ο Γενικό Λύκειο Βόλου

Διδακτική / θεματική ενότητα

Σοφοκλέους, «Αντιγόνη»: Α΄ Επεισόδιο, στ. 282 - 331

Διαθεματικό :

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά είδη :

Ι. Φιλολογικής Ζώνης

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία Γενικής Παιδείας-

Νεοελληνική Γλώσσα

Χρονική διάρκεια:

7 διδακτικές ώρες [6 ώρες οργανωμένες σε συνεχόμενα δίωρα στο σχολικό εργαστήριο – 1 ώρα στην αίθουσα για την τελική σύνθεση και την παρουσίαση του υλικού]

Χώρος:

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, σχολικό εργαστήριο

II. Εικονικός χώρος: διαδίκτυο.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για το δάσκαλο και το μαθητή :

Προκειμένου να υλοποιηθεί το παρόν σενάριο απαιτείται η συστηματική εξοικείωση του εκπαιδευτικού και των μαθητών με τις ομαδοσυνεργατικές μεθόδους διδασκαλίας αρχικά και κατόπιν με τη χρήση και αξιοποίηση των βασικών εργαλείων των ΤΠΕ (επεξεργαστής κειμένου, λογισμικό παρουσιάσεων, τεχνικές αναζήτησης στο διαδίκτυο, εργαλεία του Web2) και κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή (σχολικό εργαστήριο Η/Υ, φορητός η/υ, βιντεοπροβολέας, πρόσβαση στο διαδίκτυο).

Σχόλια από την εφαρμογή :

Ο βαθμός εξοικείωσης των μαθητών με την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία υπήρξε ικανοποιητικός, καθώς την προηγούμενη σχολική χρονιά εργάστηκαν συνεργατικά για την εκπόνηση της Ερευνητικής εργασίας (Project). Ωστόσο στο εσωτερικό των ομάδων δε δημιουργήθηκε η κατάλληλη δυναμική, ώστε να κινητοποιηθούν όλοι οι μαθητές, με αποτέλεσμα μερικοί να μένουν προσηλωμένοι στον παθητικό ρόλο που έχουν και στη συμβατική διδασκαλία. Επίσης, η εξοικείωση ορισμένων με τις ΤΠΕ είναι μηδαμινή.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Βασιλική Μαντζώρου: «Κρέων Η απατηλή γοητεία της εξουσίας», Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία, Β΄ Λυκείου, 2012.

Το σενάριο αντλεί

-

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ –ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο σενάριο επιχειρείται διερεύνηση του χαρακτήρα του Κρέοντα και, κατ' επέκταση, της επίδρασης που ασκεί στο χαρακτήρα του ανθρώπου η κατάληψη μιας θέσης εξουσίας. Επιδιώκεται να καταδειχθεί ότι και ο Κρέοντας είναι «τραγικός ήρωας»

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και Θεωρητικό πλαίσιο

Η αρχαιογνωσία δεν αποτελεί μουσειακό αντικείμενο, αλλά παιδευτικό αγαθό που συμβάλλει στη θεμελίωση και τη συνοχή μιας κοινωνίας, όπου κεντρική θέση κατέχει ο προβληματισμός γύρω από τον προσδιορισμό των εννοιών του ανθρώπου, του πολίτη, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ευνομίας, του ορθού λόγου κλπ.

Κατά τη μελέτη των αρχαίων ελληνικών κειμένων και κυρίως της τραγωδίας, η προσήλωση στη γλώσσα μεταβάλλει το λογοτεχνικό κείμενο σε άλλοθι για σημασιολογική και γραμματική άσκηση. Αντιθέτως, η πρόταξη του κειμένου ορίζει ως επικουρικό τον ρόλο της σημασιολογίας και της γραμματικής, προκειμένου να εκτιμηθούν, όπως πρέπει, το νόημα και η μορφή του λογοτεχνικού έργου.

«Με την υπαγωγή του μαθήματος στην εξυπηρέτηση γενικόλογα ανθρωπιστικών και υπεραπλουστευμένων εθνικών στόχων, ο αρχαιοελληνικός κόσμος (γλωσσικός και γραμματειακός), αντί να αποτελεί αντικείμενο κριτικής διερεύνησης, ώστε να αναδειχθεί η πολυπλοκότητά του και η σχέση του με το νεοελληνικό και ευρωπαϊκό παρόν, περιχαρακώθηκε σε έναν υπερβατικό χώρο, κατεξοχήν, αντιστορικό και αντικοινωνικό.» (Πόλκας, 2001).

«Επιπλέον, αυτά τα κείμενα μπορούν και πρέπει όχι μόνο να μελετώνται ως φορείς διαχρονικών αξιών και ηθικών παραινέσεων, αλλά και να αποδομούνται ως ιστορικά προσδιορισμένοι φορείς ιδεολογίας. Ως προς τα αρχαιοελληνικά κείμενα καθεαυτά, η σχολική πράξη (διδασκαλία και εξέταση) κατά κανόνα υποβαθμίζει τις κάθε λογής διαφορές τους, προκειμένου να προβληθεί η ανθρωπιστική τους ομοιογένεια.» (Μαρωνίτης, 2000).

Επιβάλλεται, λοιπόν, μια προσέγγιση που θα καλλιεργεί την ικανότητα του μαθητή να διακρίνει τις επιβιώσεις του παρελθόντος στο παρόν και να προβεί σε προσωπικές επιλογές ως προς τα περιθώρια αξιοποίησης του χθες στο σήμερα.

Η παρούσα διδακτική πρόταση στηρίζεται στις αρχές της υποβοηθούμενης ανακαλυπτικής μάθησης με σταδιακή priμοδότηση της αυτενέργειας του μαθητή και συνακόλουθης υποχώρησης της υποστήριξης του διδάσκοντος. Αναγκαία θεωρείται η κινητοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών και η ενεργοποίησή τους στο πλαίσιο της ομάδας. Ο διδάσκων παρέχει τα κατάλληλα ερεθίσματα και τα μεθοδολογικά εργαλεία στους μαθητές που επιχειρούν να κατακτήσουν δημιουργικά τη γνώση, ενώ καλλιεργούν τις ερευνητικές τους δεξιότητες. Οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να αποκτήσουν πρόσβαση σε ποικίλους σημειωτικούς πόρους το περιεχόμενο των οποίων εθίζονται να αποτιμούν, να αξιολογούν και να επεξεργάζονται κατάλληλα, προκειμένου να οδηγηθούν στην παραγωγή πρωτότυπου, προσωπικού υλικού. Ταυτόχρονα, αναπτύσσουν ικανότητες ανάλυσης πληροφοριών, σύνθεσης απόψεων, σύγκρισης και αξιολόγησης, ενώ δημιουργείται από τη σύζευξη της εικόνας με τον λόγο έντονο ενδιαφέρον των μαθητών και καλλιεργείται κλίμα άμιλλας.

Η παρούσα προσέγγιση θα γίνει σύμφωνα με την *κειμενοκεντρική μέθοδο διδασκαλίας*, με την οποία έμφαση δίνεται στο ίδιο το κείμενο, στο σύνολό του, στη βαθύτερη κατανόησή του από διδάσκοντες και διδασκόμενους σε όλα τα επίπεδα. Η ερμηνευτική διαδικασία στηρίζεται στην αντίληψη ότι το κείμενο αποτελεί οργανικό σύνολο, του οποίου τα μέρη σχετίζονται στενά μεταξύ τους και επομένως φωτίζονται και ερμηνεύονται αμοιβαία. Έτσι, ξεκινάει από μια συνολική θεώρηση του κειμένου, επισημαίνει τα θεματικά κέντρα και τη δομή του, προχωρεί αναλυτικά στη διερεύνηση του περιεχομένου (δομή, πλοκή, ύφος, χαρακτήρες, αφηγηματικοί τρόποι κ.ο.κ.) και της μορφής (λεξιλόγιο, συντακτική δομή, σχήματα λόγου κ.ο.κ.) και κλείνει με συνολική συνθετική εκτίμηση των ουσιαστών στοιχείων του κειμένου. Ταυτόχρονα, επιχειρεί την κατανόηση της πραγματικής εφαρμογής της γλώσσας, όπως αυτή εμφανίζεται στο κείμενο, την προσέγγιση της ιδιαιτερότητας της λογοτεχνικής γλώσσας, την ανάδειξη του

μεταφορικού και συμβολικού χαρακτήρα της και την ανακάλυψη της αισθητικής λειτουργία της.

Οι μαθητές δεν θα γνωρίσουν απλώς τα δημιουργήματα ενός πολιτισμού που συνέβαλε στη θεμελίωση του σύγχρονου πολιτισμού και στη διαμόρφωση της φυσιογνωμίας του, αλλά θα διδαχθούν συγκεκριμένους τρόπους διερευνητικής προσέγγισης και κριτικής διαχείρισης της γνώσης, προκειμένου να μπορούν αντίστοιχα να τους χρησιμοποιήσουν αποδοτικά στη ζωή τους. Με αυτό τον τρόπο, επιδιώκεται τόσο η εξάσκηση των μαθητών στη συνεπή και συνεκτική ανάλυση του κειμένου, όσο και η ενθάρρυνσή τους για μια ανοικτή, διερευνητική και βιωματική προσέγγιση του δράματος, η οποία θα επιτρέψει μια πιο προσωπική εμπλοκή στη διδακτική διαδικασία.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιχειρείται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να κατανοήσουν ότι η ανθρώπινη συμπεριφορά εξαρτάται και προσδιορίζεται από την ανάληψη συγκεκριμένων ρόλων.
- Να αντιληφθούν την επίδραση που ασκεί στην προσωπικότητα του ανθρώπου η άσκηση της εξουσίας και πιο συγκεκριμένα :
 - τη συμπεριφορά του άρχοντα στους αρχόμενους,
 - την πιθανή μετάλλαξη των απόψεων του άρχοντα,
 - τη ρητορική της εξουσίας ,
 - τις αντιφάσεις της εξουσίας,
 - τους φόβους της εξουσίας και εν τέλει
 - τον τρόπο αντιμετώπισης του άρχοντα από τους αρχόμενους .
- Να συνειδητοποιήσουν τη διαχρονική αντίληψη για την καταστροφική επίδραση του χρήματος και τη συμβολή του στη διαφθορά των συνειδήσεων των ανθρώπων .
- Να αντιληφθούν τα καταστροφικά αποτελέσματα της υπεροψίας και της απουσίας ευελιξίας και προσαρμοστικότητας.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιχειρείται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να κατανοήσουν τη στενή αλληλεξάρτηση γλώσσας και κειμενικού είδους
- Να αναγνωρίσουν τις ιδιομορφίες του αρχαίου ελληνικού ποιητικού λόγου

Γραμματισμοί

Επιχειρείται οι μαθητές/ μαθήτριες :

- Να κατανοήσουν τον όρο «τραγικός» ήρωας στο αρχαίο θέατρο .
- Να ασκηθούν στον διάλογο, στην κριτική αποτίμηση πηγών διαφορετικού είδους για την εξαγωγή συμπερασμάτων και στην παραγωγή προφορικού ή γραπτού λόγου σε συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο.
- Να αξιοποιούν αποτελεσματικά τη χρήση ψηφιακών πόρων για τη συναγωγή πληροφοριών
- Να ασκηθούν στη δημιουργία πολυτροπικού υλικού, συνδυάζοντας εύστοχα εικόνα και λόγο.
- Να ασκηθούν στη χρήση ηλεκτρονικών λεξικών και σωμάτων κειμένων.
- Να εξοικειωθούν με ανοιχτά περιβάλλοντα μάθησης.

Ε.ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Σύμφωνα με τις [Οδηγίες Διδασκαλίας](#) της «Αντιγόνης» ως διδακτικοί στόχοι προτάσσονται οι ακόλουθοι :

«Οι μαθητές στα πλαίσια μιας πολυεπίπεδης οπωσδήποτε ερμηνείας καλούνται :

- Να επισημάνουν το βασικό πρόβλημα της τραγωδίας που δημιουργείται από τη στάση των ηρώων απέναντι στην οφειλόμενη τιμή προς τους νεκρούς.
- Να αποφύγουν την ερμηνεία της τραγωδίας σε επίπεδο σχηματικό και αφηρημένο – ιδεολογικό ως σύγκρουση πχ γραπτών και άγραφων νόμων, πολιτείας και οικογένειας κλπ.

- Να αισθανθούν ότι η τραγικότητα των προσώπων κυρίως Κρέοντα και Αντιγόνης προκύπτει από την προσωπική τους βούληση κι επιλογή. Έτσι η υβριστική για το νεκρό Πολυνείκη απόφαση του Κρέοντα στενά δεμένη με το ενδιαφέρον του πολιτικού για την εξουσία τον φέρνει κλιμακωτά και διαδοχικά σε σύγκρουση με το φύλακα, με το χορό, την Αντιγόνη, τον Αίμονα, τον Τειρεσία μέχρι την τελική συντριβή του.
- Να εκτιμήσουν τελικά τη στάση του Σοφοκλή απέναντι στην αξία των θεϊκών νόμων και στη συνακόλουθη ευσέβειά των ανθρώπων που τη θεωρεί δείγμα σωφροσύνης»

Πρακτικά οι ανωτέρω στόχοι είναι σχεδόν αδύνατο να πραγματοποιηθούν, καθώς το διαθέσιμο δίωρο εβδομαδιαίως μόλις που επαρκεί για τη διδασκαλία και του δευτέρου στασίμου ή λίγο παρακάτω με φιλότιμες προσπάθειες (η γράφουσα κατά τη σχολική χρονιά 2010-2011 κάλυψε ύλη περίπου μέχρι τον στ.705) Κατά συνέπεια, οι μαθητές παρακολουθούν τον Κρέοντα να εμπλέκεται όλο και περισσότερο στην «ύβριν», χωρίς να παρακολουθούν και τη «νέμεσιν», διαδικασία που είναι απαραίτητη για τη διαμόρφωση άποψης σχετικά με τη σημασία του όρου «τραγικός ήρωας». Έτσι, η μορφή του Κρέοντα παραμένει ημιτελής και συνήθως οι μαθητές έχουν προσλάβει την απεχθή εικόνα του αιμοσταγούς και μισητού τυράννου που, εκτός των άλλων, δίνει την εντύπωση ότι έχει πρόβλημα και με τις γυναίκες .

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Τα Αρχαία Ελληνικά ως μάθημα γενικής παιδείας στη Β΄ τάξη του Γενικού Λυκείου αντιμετωπίζονται από τους μαθητές αμφιθυμικά .Η χρησιμοθηρική νοοτροπία και η εξετασιοκεντρική δομή του ελληνικού λυκείου, προσανατολισμένου αποκλειστικά στις εξετάσεις για την εισαγωγή στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, καταδικάζει πολλά από τα μαθήματα .Οι μαθητές της θεωρητικής κατεύθυνσης, από την άλλη πλευρά, αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην προσέγγιση της «Αντιγόνης» λόγω των ιδιομορφιών του κειμένου, με αποτέλεσμα να στέκονται σε μια έτοιμη μετάφραση, ενώ για τους μαθητές

των άλλων κατευθύνσεων θεωρείται επαρκής η γνώση της μετάφρασης του κειμένου. Η αξιολόγηση αυτής της πρακτικής θα εντόπιζε κατά βάση αδυναμίες οι οποίες περιγράφονται από τον Β. Φυντίκογλου (2008) ως ακολούθως :

Ως προς τον μαθητή:

- Μειώνεται ή και καταργείται η προσωπική εργασία του.
- Δεν του δίδεται η ευκαιρία πρακτικής εφαρμογής των θεωρητικών του γνώσεων.
- Παραγκωνίζεται (ως περιττή;) η λεξικογραφικού τύπου γνώση των λέξεων της μεταφραζόμενης γλώσσας.
- Εμποδίζεται η φαντασία του και η εξάσκησή του στη μεταφραστική γλώσσα.
- Καλείται να αποδεχτεί και να απομνημονεύσει έναν έτοιμο λόγο ως πανάκεια ή και αυθεντία, χωρίς να τον υποβάλει σε κριτικό βασάνισμα.

Ως προς την ίδια τη μετάφραση:

- Στερείται συνέπειας και μεθόδου, καθώς κυμαίνεται αδιακρίτως από την αυτολεξεί απόδοση έως τη νοηματική ερμηνεία.
- Μετατρέπεται σε απλό μέσο κατανόησης του νοήματος και της ερμηνευτικής προσέγγισης, ενώ μένει ουσιαστικά αποκομμένη από άλλα στοιχεία που συνιστούν την ταυτότητα του κειμένου (ειδολογική τυπολογία, πραγματολογικά σχόλια, κλπ.).
- Θεωρείται ελάσσονος παιδευτικής αξίας, χωρίς ουσιαστική συμβολή στην αρχαιογνωσία του μαθητή.
- Υπό το βάρος, μάλιστα, της αξιολόγησης υποβαθμίζεται σε εύκολο μέσο συγκέντρωσης βαθμών.

Ως προς την αντιμετώπιση του κειμένου:

- Κατά την προσέγγιση του κειμένου, δεν συνυπολογίζονται όλα τα στοιχεία που αναδεικνύουν την ταυτότητά του.

Ακόμα, η προπαιδεία των μαθητών στα αρχαία ελληνικά, με τον αξιωματικό αφορισμό ότι διδάσκονται στο Γυμνάσιο και στην Α΄ Λυκείου, δεν θα πρέπει να θεωρείται κάτι τόσο δεδομένο και μάλιστα τόσο ώστε να προσεγγίσουν τον ρωμαλέο ποιητικό λόγο

του Σοφοκλή. Με την παρούσα πρόταση επιχειρείται η εξομάλυνση των παραπάνω δυσκολιών, ώστε να αναδειχθούν και όλα τα στοιχεία της τραγωδίας ως ανεξάρτητου ποιητικού είδους, προορισμένου όχι για απλή ανάγνωση αλλά για παράσταση.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Αναμένεται με τη χρήση των ΤΠΕ να κινητοποιηθεί το ενδιαφέρον και η δημιουργικότητα των μαθητών. Με την ποικιλία των αναπαραστατικών μορφών διευκολύνεται η προσέγγιση του κειμένου, αφυπνίζεται η ερευνητική ικανότητα των μαθητών, γεγονός που συντελεί στη δημιουργία κριτικά σκεπτόμενων πολιτών.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Σοφοκλέους, *Τραγωδία Β' Λυκείου Γενικής Παιδείας*: [«Αντιγόνη»](#)

Κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

Ανωνύμου του Έλληνα, [«Ελληνική Νομαρχία: ήτοι Λόγος περί Ελευθερίας»](#),³ 1957.

Φιλολογική απομνημείωση - Κείμενο- Σχόλια - Εισαγωγή: Γ. Βαλέτας, *Μελετήματα*: Ν. Α. Βέης – Μ. Σιγούρος, Αθήνα: Βιβλιοεκδοτική. [Ιστοχώρος του Ν. Μαμαλούγκου - Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών]

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα [Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας]:

-Ξενοφών, «Αγησίλαος»: [1.18 - 1.22](#), [4.3 - 4.4](#), [7.1 - 7.3](#). Στο *Xenophontis opera omnia*. I–V. 1900–21. Ed. E. C. Marchant. Oxford Clarendon Press.

-Σοφοκλής, [«Αντιγόνη» στ. 282 - 331](#). Στο *Sophoclis Fabulae*. 1967. Ed. A. C. Pearson. Oxford Clarendon Press.

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Ταινίες

[Απόσπασμα](#) από την ταινία «Αντιγόνη» του Σοφοκλή 1961, σενάριο - σκηνοθεσία: Γ.

Τζαβέλλας, Norma Film Productions [πηγή: YouTube].

[Απόσπασμα](#) από την ταινία «Η τιμή της αγάπης» 1984, βασισμένης στο έργο του Κ.

Θεοτόκη «Η τιμή και το χρήμα», σκηνοθεσία: Τώνια Μαρκετάκη, μουσική: Ελένη

Καραϊνδρου, Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου – Ανδρομέδα Φιλμ – ΕΡΤ [πηγή: YouTube].

Βίντεο

[«Αντιγόνη»](#) του Σοφοκλή, Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος 2009, Μονή Λαζαριστών – Σκηνή: Σωκράτης Καραντινός, μετάφραση: Σοφία Νικολαΐδου, σκηνοθεσία: Τάσος Ράτζος (απόσπασμα 2/7) [πηγή: Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος].

Τραγούδια / Ηχητικά αποσπάσματα

[«Το χρήμα είναι θεός»](#) Μουσική: Γ. Κριμιζάκης, στίχοι: Β. Τριανταφυλίδης (Χ. Κλυνν) – Γ. Κακουλίδης / Εκτέλεση: Χάρρυ Κλυνν από τον δίσκο *Μαλακά, πιο μαλακά*. EMI - Columbia, 1984. [πηγή: YouTube].

Ιστοσελίδες

[Διεθνής Αμνηστία \[Ελληνικό τμήμα της οργάνωσης για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων\]](#)

Εθνικό Θέατρο: [Ψηφιοποιημένο Αρχείο του Εθνικού Θεάτρου](#)

Perseus Digital Library [Ψηφιακή Βιβλιοθήκη του Περσέα]: H. G. Liddell – R. Scott, 1940. [A Greek-English Lexicon](#) (revised and augmented throughout by Sir Henry Stuart Jones, with the assistance of Roderick McKenzie). Oxford: Clarendon Press.

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα [Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας]: [Βασικό Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής](#).

Διδακτική πορεία /στάδια/φάσεις

Η εφαρμογή του σεναρίου άρχισε το Δεκέμβριο του 2012 και η διδασκαλία του ολοκληρώθηκε τον Ιανουάριο του 2013. Πρέπει να σημειωθεί ότι μετά από συνεννόηση με τη διδάσκουσα καθηγήτρια προετοιμάστηκαν οι μαθητές για τη διαδικασία, καθώς δεν έχει γίνει στο συγκεκριμένο τμήμα διδασκαλία μαθήματος με ΤΠΕ. Αρχικά οι μαθητές έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον και δημιουργήθηκε μεγάλη περιέργεια σε σχέση με το μάθημα, καθώς

ήταν η πρώτη φορά που αντιμετώπιζαν κάτι παρόμοιο .Ωστόσο, η διδασκαλία ου σεναρίου υπήρξε κάπως εμβόλιμη στη διδασκαλία του μαθήματος της «Αντιγόνης», επειδή, προκειμένου να διδαχθεί το σενάριο, συντομεύτηκε κάπως η διδασκαλία του Α΄ Επεισοδίου για να εστιαστούμε στους στίχους 282-331.Θεωρείται μειονέκτημα το γεγονός ότι μεσολάβησαν οι διακοπές των Χριστουγέννων.

Η διδασκαλία οργανώθηκε σε τρία δίωρα στο εργαστήριο πληροφορικής και μια ώρα που διατέθηκε στην αίθουσα διδασκαλίας, ώστε να παρουσιαστούν οι εργασίες των ομάδων και να συζητηθούν τα αποτελέσματα των ευρημάτων των μαθητών .Οι μαθητές χωρίζονται σε έξι ομάδες των τεσσάρων, μεικτές ως προς το φύλο και την επίδοση τους, ενώ η κατανομή ρόλων στο εσωτερικό της ομάδας συμφωνείται από εκείνους και ο διδάσκων παρεμβαίνει σε αυτή τη διαδικασία μόνο αν υπάρξει σοβαρή διαφωνία μεταξύ τους.

Προηγήθηκε συζήτηση με τους μαθητές σχετικά με το πώς περιμένουν να αντιδράσει ο Κρέοντας στην αναγγελία της είδησης της ταφής του Πολυνείκη, ανακαλώντας στη μνήμη τους όσα είπε για αυτόν η Αντιγόνη στον Πρόλογο της τραγωδίας και τα όσα ο ίδιος λέει στην αρχή του Α΄ Επεισοδίου και τους ζητήθηκε ένα μικρό παιχνίδι ρόλων.

Παιχνίδι ρόλων:

Υποθέστε ότι είστε ο Κρέοντας . Ποια είναι η πρώτη αυθόρμητη αντίδρασή σας στα όσα είπε ο Φύλακας .Ας καταγράψουμε στον πίνακα στοιχεία από αυτήν.

Στο πρώτο δίωρο οι μαθητές ασχολήθηκαν με τη μεταφραστική απόδοση του κειμένου, έτσι ώστε να το έχουν προσπελάσει γλωσσικά και νοηματικά . Η μετάφραση του ποιητικού κειμένου του Σοφοκλή δημιουργεί ιδιαίτερες δυσκολίες στους μαθητές, καθώς το είδος του κειμένου και οι συμβάσεις που αυτό ακολουθεί είναι παντελώς άγνωστα σε αυτούς, αφού έχουν προσεγγίσει μέχρι τώρα πεζό κείμενο από το πρωτότυπο. Άλλωστε, η διδασκαλία δεν θα πρέπει να καταλήγει σε μία και μοναδική παγιωμένη μετάφραση του διδασκόμενου κειμένου, την οποία θα απομνημονεύουν οι μαθητές και βάσει αυτής θα αξιολογούνται.(Οδηγίες για τη διδασκαλία και αξιολόγηση του μαθήματος της Αρχαίας

Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας της Α΄ τάξης Γενικού και Α΄ και Β΄ τάξεων του Εσπερινού Γενικού Λυκείου για το σχ. έτος 2012-2013)

Οι μαθητές εισήλθαν στον διαδικτυακό τόπο [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#) και ακολουθώντας τη διαδρομή *Αρχαία ελληνικά* → *Εργαλεία* → *Σώματα κειμένων* → *Ανθολόγο αττικής πεζογραφίας* → *Κατάλογος κειμένων* → *Σοφοκλής* εντόπισαν τους προς μελέτη στίχους. Εμφάνισαν τη μετάφραση των στίχων την οποία επικόλλησαν σε ένα χωριστό αρχείο Word. Κατόπιν απομόνωσαν τους συγκεκριμένους στίχους και συνέκριναν μεταξύ τους τις διαθέσιμες από την Πύλη μεταφράσεις καθώς και μια «σχολική» μετάφραση. Μπορούν με τον τρόπο αυτό να κατανοήσουν ότι η μετάφραση ενός τόσο απαιτητικού κειμένου δεν είναι μια απλή διαδικασία αλλά πρέπει να λαμβάνει υπόψη της πολλούς παράγοντες.

Αποφάνθηκαν για το είδος των μετοχών, αφού συμβουλευτήκαν την Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα και με τη βοήθεια του καθηγητή. Συγκέντρωσαν τα ρήματα και τους ρηματικούς τύπους με σκοπό να καταδειχθεί ότι υπάρχει πληθώρα ενεργειών και ένταση στη σκηνή

Απομόνωσαν τα επιχειρήματα του Κρέοντα, αποδίδοντάς τα με σχηματικό τρόπο.

Δραματοποίησαν τη στιχομυθία Κρέοντα – Φύλακα και κατέγραψαν τα συναισθήματα που βίωσαν ως Κρέων, Φύλαξ και θεατές αντίστοιχα

Στο [δεύτερο δίωρο](#) διερεύνησαν τον χαρακτήρα του Κρέοντα μέσα από τα λόγια του και την «όψη» του ήρωα : εισέρχονται στο αρχείο του Εθνικού Θεάτρου, εντοπίζουν φωτογραφίες από παραστάσεις και τις συνδέουν με τα λεγόμενα του Κρέοντα, ενώ μέσω οπτικού γραμματισμού καταγράφουν κοινά στοιχεία στην παρουσίαση του ήρωα. Στόχος είναι να προσεχθεί και η γλώσσα του σώματος, ενώ τους δίνεται η ευκαιρία μέσα από την παρακολούθηση αποσπασμάτων από την τραγωδία να σκεφτούν πώς θα παρουσίαζαν οι ίδιοι τον Κρέοντα ως σκηνοθέτες.

Συνέκριναν τους στίχους 170-190, 655-680, 1033-1056, 1329-1353 και παρακολούθησαν την άνοδο και την πτώση του Κρέοντα. Τέλος συνέκριναν τον Κρέοντα

με τον βασιλιά της Σπάρτης Αγησίλαο, διαβάζοντας σχετικά χωρία από το έργο του Ξενοφώντα.

Στο [τρίτο δίωρο](#) ασχολήθηκαν με τις ιδέες του κειμένου : διάβασαν άρθρο από εφημερίδα στο οποίο ειδικοί επιστήμονες αποφαινόμενοι ότι η εξουσία είναι εθιστική με αναφορές στη νευροφυσιολογία. Διάβασαν κριτικές της παράστασης που σχετίζονται με τον ρόλο του Κρέοντα και στις οποίες φαίνεται ότι ο βασιλιάς είχε «υπεροψίαν και μέθη » Συνθέτοντας τα παραπάνω στοιχεία αποφαινόμενοι για την επίδραση της εξουσίας στη διαμόρφωση του ανθρώπινου χαρακτήρα.

Ήλθαν σε επαφή με διαφορετικού τύπου κείμενα (σατιρικό τραγούδι, «Ελληνική Νομαρχία», την ταινία «Η τιμή και το χρήμα») συνέκριναν τις απόψεις που περιέχονται εκεί με τις απόψεις του Κρέοντα για το χρήμα και παρουσίασαν τις δικές τους απόψεις με λόγο και εικόνα.

Επιχείρησαν να διερευνήσουν τα χαρακτηριστικά της γλώσσας της εξουσίας και να συνδέσουν το χθες με το σήμερα. Επιλέγουν και παρακολουθούν αποσπάσματα πολιτικών ομιλιών με σκοπό να μελετήσουν τη γλώσσα

Τέλος, επιλέχθηκε ένα χαρακτηριστικό μέσο της εξουσίας, οι βασανισμοί, προκειμένου να αντιμετωπιστεί από τους μαθητές διαχρονικά. Τους δόθηκε φωτογραφικό υλικό επιλεγμένο από τον διδάσκοντα ως αφορμή και εισήλθαν στην ιστοσελίδα της Διεθνούς Αμνηστίας, προκειμένου να ενημερωθούν για τη δράση της οργάνωσης. Το έργο που δημιούργησαν είναι μια αφίσα ευαισθητοποίησης σχετικά με τους βασανισμούς.

Συνοπτικά, θα μπορούσαμε να πούμε πως επιχειρήθηκε ένας συνδυασμός διαφόρων ειδών γραμματισμών..Οι *πολυγραμματισμοί* είναι μια προσέγγιση όπου κυριαρχεί η έμφαση στην τριβή των διδασκομένων με κείμενα και είδη λόγου από ένα ευρύ φάσμα μέσων και από ένα ευρύ φάσμα πολιτισμικών πηγών. Με αυτή την τριβή, οι διδασκόμενοι θα αναπτύξουν μια κριτική μεταγλώσσα για να μιλούν, αλλά και να καταλαβαίνουν, την κοινωνική και πολιτισμική δύναμη αυτών των κειμένων, καθώς και των συναφών κοινωνικών πρακτικών.(M. Kalantzis & B. Cope, 2001).

Πρέπει να προσθέσουμε ότι βασική επιδίωξή μας ήταν να καθοδηγήσουμε τους μαθητές ,παρέχοντας όμως περιθώρια ελευθερίας για προσωπική ενασχόληση κι έρευνα.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1 : ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1. Να εισέλθετε στον ιστότοπο της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#) και ακολουθώντας τη διαδρομή *Αρχαία ελληνικά → Εργαλεία → Σώματα κειμένων → Ανθολόγο αττικής πεζογραφίας → Κατάλογος κειμένων → Σοφοκλής* να εντοπίσετε τους στίχους [282 - 331](#). Να εμφανίσετε τις μεταφράσεις των [Ι. Γρυπάρη](#) και [Στ. Μπαζάκου - Μαραγκουδάκη](#), να αντιγράψετε και να επικολλήσετε σε ένα νέο αρχείο Word σε δύο στήλες αντικριστά τις μεταφράσεις. Κατόπιν, να ανοίξετε το έγγραφο «ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ» που βρίσκεται αποθηκευμένο στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή σας και να συγκρίνετε τις τρεις μεταφράσεις μεταξύ τους. Να επιχειρηματολογήσετε σε ένα σύντομο κείμενο (μέχρι 150 λέξεις) γύρω από τα ακόλουθα θέματα :
 - ο α.ποια μετάφραση από τις προτεινόμενες σας βοηθάει να κατανοήσετε καλύτερα το κείμενο και γιατί ;
 - ο β.ποια μετάφραση νομίζετε ότι ανταποκρίνεται καλύτερα στο είδος του κειμένου;
2. Να εισέλθετε στον ιστότοπο της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#) και ακολουθώντας τη διαδρομή *Αρχαία ελληνικά → → Εργαλεία → Σώματα κειμένων → Ανθολόγο αττικής πεζογραφίας → Κατάλογος κειμένων → Σοφοκλής* να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα

ΜΕΤΟΧΕΣ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

3. Στους στίχους παρατηρείται πληθώρα ρημάτων και ρηματικών τύπων .Να τους συγκεντρώσετε, συμπληρώνοντας τον παρακάτω δίσηλο πίνακα με όσες γραμμές χρειαστούν και με τη βοήθεια του ηλεκτρονικού λεξικού που θα βρείτε [εδώ](#) να προσδιορίσετε τη σημασία όσων σας είναι άγνωστοι. Εναλλακτικά, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το [ηλεκτρονικό λεξικό](#) της Πύλης

ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

4. Να αποδώσετε τα επιχειρήματα του Κρέοντα σχηματικά χρησιμοποιώντας τον επεξεργαστή κειμένου
5. Να αναθέσετε σε δύο μέλη της ομάδας σας να διαβάσουν τον διάλογο Κρέοντα – Φύλακα πρώτα στα αρχαία ελληνικά και κατόπιν σε μια από τις μεταφράσεις που θα επιλέξετε. Κατόπιν, να τους ηχογραφήσετε, να ξανακούσετε όλοι τον διάλογο και, τέλος, όλοι ανάλογα με το ρόλο σας στην ομάδα (Κρέων, Φύλαξ, θεαταί) να γράψετε τρία μικροκείμενα σχετικά με τα συναισθήματα που βιώσατε.

Σχόλια από την εφαρμογή :

Κρίνοντας από τα αποτελέσματα της διδασκαλίας και τις εργασίες των μαθητών που παραδόθηκαν θεωρούμε ότι το συγκεκριμένο Φύλλο Εργασίας ήταν αυτό που δυσκόλεψε λιγότερο τους μαθητές, καθώς και ο χρόνος στον οποίο επιτέλεσαν τις δραστηριότητες ήταν επαρκής και ο ρυθμός εργασίας ικανοποιητικός. Παρατηρήθηκε, όμως, ότι σε όσες δραστηριότητες απαιτούσαν μηχανική χρήση των ΤΠΕ οι μαθητές ανταποκρίνονταν καλύτερα σε σχέση με άλλες που απαιτούσαν ενεργότερη προσωπική εμπλοκή.

Ειδικότερα :

1^η δραστηριότητα : Όλες οι ομάδες απάντησαν ότι η σχολική μετάφραση βοηθά καλύτερα στην κατανόηση του κειμένου, αλλά δεν τεκμηριώθηκε επαρκώς το γιατί. Από τις

απαντήσεις ενδεικτικά αναφέρονται τα επίθετα «πιο εύκολη, απλή, πεζή,κατανοητή ».Όσον αφορά τη δεύτερη ερώτηση, υπήρξε μεγάλη αγωνία των μαθητών να εντοπίσουν τη «σωστή » απάντηση, αυτή που επιθυμεί ο διδάσκων, αυτή που θα αξιολογηθεί με τον προβλεπόμενο αριθμό μονάδων. Εξηγήθηκε στους μαθητές ότι εκείνο που ενδιαφέρει είναι να συνδυάσουν το είδος του κειμένου (ποίηση) με την αποτελεσματικότητα της μετάφρασης ,ωστόσο η σύνδεση δεν ήταν ιδιαίτερα ικανοποιητική· κάποιοι απάντησαν ότι για να ανταποκρίνεται καλύτερα στο είδος του κειμένου η μετάφραση θα πρέπει να είναι έμμετρη. Αξιολογείται ως θετικό ότι έγινε πλήρως κατανοητό πως διαφορετικές μεταφραστικές εκδοχές είναι εξίσου αποδεκτές.

Η 2^η και η 3^η δραστηριότητα κύλησαν ομαλά και στον προβλεπόμενο χρόνο.

Η 4^η δραστηριότητα δυσκόλεψε αρκετά τους μαθητές.Διατέθηκε αρκετός χρόνος για να επιδειχθούν στους μαθητές τα εργαλεία του επεξεργαστή κειμένου που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν.Υπήρξε μεγάλος προβληματισμός σχετικά με τη σκοπιμότητα της δραστηριότητας αυτής.Όπως υποστήριζαν οι μαθητές «είναι πιο εύκολο να το σχεδιάσουμε με το στυλό, να το φωτογραφήσουμε και να το περάσουμε στον υπολογιστή, παρά να κάνουμε αυτό που μας ζητάτε». Εκ του αποτελέσματος κρίνεται ότι ενδεχομένως η δραστηριότητα αυτή υπήρξε άστοχη.

Η 5^η δραστηριότητα ενθουσίασε τους μαθητές, αλλά τα παραχθέντα αποτελέσματα υπήρξαν πενιχρά. Εντοπίζεται δυσκολία στον προσδιορισμό των συναισθημάτων, γενικότερα δε λειτούργησε η προσπάθεια να μπουν στη θέση του άλλου προσώπου για αυτό και η περιγραφή τους υπήρξε επιφανειακή

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2 Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ

1. Να εισέλθετε στον ιστότοπο του [Εθνικού Θεάτρου](#) ,να εντοπίσετε το [Ψηφιοποιημένο Αρχείο του Εθνικού Θεάτρου](#) και μέσω της αναζήτησης να βρείτε τις παραστάσεις της «Αντιγόνης» που είναι αρχειοθετημένες εκεί. Από τις παραστάσεις αυτές να αντιγράψετε και να επικολλήσετε σε μια παρουσίαση τις φωτογραφίες ηθοποιών που υποδύθηκαν τον Κρέοντα. Να συνοδέψετε την παρουσίασή σας με λόγους του Κρέοντα.
2. Να παρατηρήσετε τις παραπάνω φωτογραφίες και να καταγράψετε τα κοινά στοιχεία που εμφανίζουν.
3. Να εισέλθετε στην [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#) και ακολουθώντας τη διαδρομή *Αρχαία ελληνικά → Εργαλεία → Σώματα κειμένων → Ανθολόγιο αττικής πεζογραφίας → Κατάλογος κειμένων → Σοφοκλής*, να εντοπίσετε τη μετάφραση των στίχων [170 - 190](#). Κατόπιν, να αντιγράψετε και να επικολλήσετε το κείμενο στην εφαρμογή [Wordle](#). Από τη μορφή του κειμένου που προκύπτει μπορείτε να εξάγετε κάποια συμπεράσματα σχετικά με τον χαρακτήρα του Κρέοντα;
4. Να παρακολουθήσετε το [δεύτερο απόσπασμα](#) από τα επτά της παράστασης της «Αντιγόνης» από το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος το 2009 και το [απόσπασμα](#) από την ταινία «Αντιγόνη» του 1961. Αφού λάβετε υπόψη σας όλα τα παραπάνω στοιχεία, να υποθέσετε ότι σκηνοθετείτε την παράσταση. Πώς θα παρουσιάζατε τον Κρέοντα (π.χ. κοστούμια, σκηνική παρουσία, σκηνοθετικές οδηγίες που θα δίνατε);
5. Να εισέλθετε στην [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#) και ακολουθώντας τη γνωστή διαδρομή να εντοπίσετε τη μετάφραση των στίχων [170 – 190](#), [655 – 680](#), [1033 – 1056](#), [1329 – 1353](#). Στη συνέχεια, να δημιουργήσετε πίνακα με τέσσερις στήλες στις οποίες θα επικολλήσετε τις αντίστοιχες μεταφράσεις. Κατόπιν, να σημειώσετε με διαφορετικό χρώμα τις απόψεις του Κρέοντα που είναι όμοιες και τις διαφορετικές
6. Να εισέλθετε στην [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#), να εντοπίσετε το έργο του Ξενοφώντα «Αγησίλαος» και να διαβάσετε τη μετάφραση των κεφαλαίων [1.18 -](#)

1.22. Να κατασκευάσετε πίνακα με δύο στήλες στη μια από τις οποίες θα φαίνονται τα χαρακτηριστικά του Κρέοντα και στην άλλη του Αησιλάου

Σχόλια από την εφαρμογή :

1^η δραστηριότητα : Κρίνεται επιβεβλημένο να καθορίσουμε το πόσες διαφάνειες απαιτούνται ή, τουλάχιστον, ένα ελάχιστο και ένανμέγιστο αριθμό διαφανειών. Αρκετοί περιορίστηκαν στον εντυπωσιασμό, ιδίως εκείνοι που γνώριζαν καλά τη χρήση του Power Point .Οι μαθητές οπτικά, τουλάχιστον, ήρθαν σε επαφή με τον χαρακτήρα του Κρέοντα Θεωρείται ικανοποιητικό ότι στο εργαστήριο, καθώς δουλεύαμε τη δραστηριότητα, ξεκίνησε μια συζήτηση για την «Ελένη» του Ευριπίδη που οι μαθητές διδάχθηκαν στη Γ΄ Γυμνασίου ,καθώς κάποιος είχαν εκπονήσει εργασίες για τις παραστάσεις της «Ελένης» και χαρακτήρισαν «σκοτεινό, μουντό » τον Κρέοντα σε σχέση με την Ελένη.

2^η δραστηριότητα : Η καταγραφή υπήρξε ικανοποιητική ,ακολούθησε, όμως, κάποια «κλισέ». Γενικότερα, παρατηρείται μια προσπάθεια μεταξύ των ομάδων για συνεννόηση του τύπου «τι γράψατε εσείς, να το γράψουμε και εμείς» ή «πόσα γράψατε εσείς να γράψουμε και εμείς »

3^η δραστηριότητα : Αφιερώθηκε κάποιος χρόνος για να εξηγήσω τι είναι το Worddle και τι μπορούμε να κάνουμε με αυτό· αντιμετωπίστηκε μάλλον ως παιχνίδι χωρίς να μπορέσει να βοηθήσει αποτελεσματικά στην εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τον χαρακτήρα του Κρέοντα .Οι μαθητές είχαν ήδη σχηματίσει γνώμη και εκτιμούμε ότι η δραστηριότητα αυτή δεν συνεισέφερε κάτι επιπρόσθετο στην προσέγγιση μέσω ΤΠΕ.

4^η δραστηριότητα: Εδώ ο χρόνος που δαπανήθηκε ήταν πολύ περισσότερος από τον προβλεπόμενο, καθώς υπήρξαν και διάφορα τεχνικά προβλήματα και, φυσικά, η καθιερωμένη διάσπαση της προσοχής των μαθητών, όταν παρακολουθούν βίντεο από το YouTube, τα σχόλια και η θυμηδία για τους γέροντες του Χορού, όπως παρουσιάζονται στην «Αντιγόνη» του Τζαβέλλα - ήταν και 10 λεπτά περίπου η διάρκεια - αλλά προέκυψαν και αλληλεπίδραση των μαθητών στο πλαίσιο της ομάδας και συζήτηση μεταξύ τους. Εντυπωσιακό είναι το γεγονός ότι οι περισσότεροι δε σκέφτονται την τραγωδία

σκηνοθετημένη με άλλο τρόπο πλην του παραδοσιακού (βλέποντας το τμήμα από την παράσταση του ΚΘΒΕ, θεώρησαν αταίριαστα τα ρούχα των ηθοποιών, λέγοντας μάλιστα «πώς θα καταλάβουμε ότι πρόκειται για την «Αντιγόνη»».)

5^η και 6^η δραστηριότητα: Η εκτέλεσή τους ήταν κάπως μηχανική, αφού περιορίστηκαν σε αντιγραφή και επικόλληση .κρίνεται επιβεβλημένη η αλλαγή της πέμπτης δραστηριότητας, αφού ο στόχος είναι να καταδειχθεί αφενός η ενότητα του ήθους στην τραγωδία και αφετέρου ότι ο Κρέων αποτελεί τραγικό ήρωα. Για το δεύτερο η εικόνα που προσλαμβάνουν οι μαθητές για τον Κρέοντα είναι μάλλον στερεότυπη και περιορίζεται σε αυτή του « αιμοσταγούς εγωπαθή». Η προστιθέμενη αξία των δραστηριοτήτων είναι ότι οι μαθητές παρακολουθούν την εξέλιξη του χαρακτήρα, αν και η συμβολή των ΤΠΕ σε αυτό είναι μικρή. Επίσης, πολλές γκρίνιες προκάλεσε η σύγκριση με τον Αγησίλαο του τύπου «τι σχέση είχε ο Αγησίλαος με τον Κρέοντα;» και «τι μας νοιάζει τώρα αυτό; » Πιθανότατα να υπήρχε καλύτερη ανταπόκριση αν ζητούσαμε σύγκριση με σύγχρονους ηγέτες (;).

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 3 : ΟΙ ΙΔΕΕΣ

1. Να διαβάσετε το κείμενο που θα βρείτε [εδώ](#), να ανατρέξετε στον ιστότοπο του [Ψηφιοποιημένου Αρχείου του Εθνικού Θεάτρου](#) και να αναζητήσετε κριτικές των παραστάσεων της «Αντιγόνης» που έχουν παρουσιαστεί από το Εθνικό Θέατρο. Να εστιάσετε στους ηθοποιούς που υποδύθηκαν τον Κρέοντα και στους χαρακτηρισμούς που τους αποδίδονται. Επίσης, μπορείτε μέσω της μηχανής αναζήτησης να εντοπίσετε κριτικές παραστάσεων που έχουν παρουσιαστεί από άλλους θιάσους.

Αφού λάβετε υπόψη σας όλα τα παραπάνω στοιχεία καθώς και τα στοιχεία που αποκομίσατε από τη μελέτη του προηγούμενου φύλλου εργασίας να συνθέσετε ένα σύντομο δοκίμιο σχετικά με την επίδραση της άσκησης της εξουσίας στη διαμόρφωση του χαρακτήρα του ανθρώπου

2. Να παρακολουθήσετε το [βίντεο](#) να διαβάσετε το απόσπασμα από το τέταρτο βιβλίο της «Ελληνικής Νομαρχίας»: «Οι συνεργοί της τυραννίας» που θα βρείτε [εδώ](#) και το βίντεο από την ταινία «Η τιμή και το χρήμα» που θα βρείτε [εδώ](#). Να συγκρίνετε όσα είδατε και διαβάσατε με τις απόψεις του Κρέοντα για το χρήμα. Κατόπιν να παρουσιάσετε με λόγο και εικόνα τις δικές σας απόψεις γύρω από την αρνητική επίδραση του χρήματος
3. Να παρακολουθήσετε τρεις ομιλίες σύγχρονων πολιτικών, που δε θα υπερβαίνουν τα πέντε λεπτά η καθεμιά (θα τις βρείτε στο YouTube, κάνοντας αναζήτηση με το όνομα του πολιτικού που θα επιλέξετε).

Κατόπιν θα συγκεντρώσετε σε πίνακα τα χαρακτηριστικά της γλώσσας που χρησιμοποιούν και θα τα συγκρίνετε με τη γλώσσα που χρησιμοποιεί ο Κρέων στα αποσπάσματα που έχετε διαβάσει μέχρι τώρα, παρατηρώντας και τη συχνότητα με την οποία εμφανίζονται κάποιες λέξεις σε αυτά. Θα συγκεντρώσετε τις παρατηρήσεις σας σε ένα σύντομο κείμενο με τίτλο « Η γλώσσα της εξουσίας ».

4. Ο Κρέοντας απειλεί τους φύλακες πως, αν δεν του φανερώσουν το δράστη της ταφής, δε θα είναι αρκετός μόνο ο θάνατος, αλλά θα βασανιστούν μέχρι να μετανοήσουν.

Να εισέλθετε στον ιστότοπο της [Διεθνούς Αμνηστίας](#) και να μελετήσετε τις θέσεις και τη δραστηριότητα της οργάνωσης σχετικά με τα βασανιστήρια

Να ανοίξετε το φάκελο που είναι αποθηκευμένος [εδώ](#) και να δείτε τις εικόνες. Πρόκειται για τυχαία επιλογή εικόνων σχετικών με τους βασανισμούς, μπορείτε να επιλέξετε όποια εικόνα εσείς επιθυμείτε από τον ιστό.

Να συνθέσετε ένα μικροκείμενο που θα αναφέρεται στη σχέση των βασανισμών και της εξουσίας.

Να κατασκευάσετε μια αφίσα ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης για τον περιορισμό των βασανισμών· το μικροκείμενο θα περιληφθεί στην αφίσα και μπορείτε να αξιοποιήσετε τις εικόνες του φακέλου ή εικόνες που θα κατεβάσετε από τον ιστό, αφού τις επεξεργαστείτε με το [Picasa](#) της Google.

Σχόλια από την εφαρμογή :

Η εκπόνηση αυτού του Φύλλου Εργασίας έδωσε την εντύπωση στους μαθητές ότι δεν ασχολούνται με το μάθημα των αρχαίων ελληνικών, γεγονός που τους χαροποίησε ιδιαίτερα, αλλά παρουσιάστηκαν δυσκολίες, καθώς οι δραστηριότητες υπήρξαν χρονοβόρες και έπρεπε να ληφθούν υπόψη πολλά στοιχεία .

Ειδικότερα :

1^η δραστηριότητα: Το δοκίμιο που παρουσίασαν οι ομάδες είχε πολλά στοιχεία ανεπεξέργαστα που καταγράφηκαν με αντιγραφή –επικόλληση.

2^η δραστηριότητα: Οι μορφές γραμματισμού ήταν πολλές, και ο συνδυασμός τους όχι ιδιαίτερα εύκολος.

3^η δραστηριότητα: Με δεδομένη την αρχική πρόθεση ορισμένων μαθητών να χρωματίσουν κομματικά το θέμα, για να αποφευχθεί ο κίνδυνος, τροποποιήθηκε η δραστηριότητα ως εξής: δόθηκαν τα δύο συγκεκριμένα βίντεο που ακολουθούν με [πολιτικούς λόγους του](#)

[δικτάτορα Παπαδόπουλου](#) και το [διάγγελμα του Κ. Καραμανλή](#) για την είσοδο της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η δραστηριότητα έγινε με άξονα αυτά.

4^η δραστηριότητα : Η δραστηριότητα χαρακτηρίστηκε «καταθλιπτική» από τους μαθητές ,είχαν όμως προσλαμβάνουσες παραστάσεις και έδειξαν ενδιαφέρον .Δεν υπήρξε επιτυχής η παραγωγή μικροκειμένου ,γιατί τα παιδιά δεν κατανόησαν τον όρο, τη μορφή και την έκταση του μικροκειμένου. Θα μπορούσαμε, εναλλακτικά, να τους ζητήσουμε συνθήματα εναντίον των βασανισμών, αλλά δεν ήταν τόσο ευχερής η σύνδεση βασανισμών – εξουσίας

Ζ. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Θα μπορούσε το κείμενο να δραματοποιηθεί και να βιντεοσκοπηθεί από τους μαθητές.

Θα μπορούσε επίσης το κείμενο να αποτελέσει αφορμή για προσωπική έκφραση των μαθητών (σχέδια , κείμενα, μουσική) με τη χρήση π.χ.του διαδικτυακού εργαλείου [Vuvox](#).

Η.ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο είναι ιδιαίτερα απαιτητικό και ενδέχεται να δυσκολέψει τους μαθητές, καθώς τους φέρνει σε επαφή με πολλά και διαφορετικά κειμενικά είδη, το καθένα από τα οποία διαθέτει διαφορετικούς τρόπους αποκωδικοποίησης .

Συνολική κριτική του εφαρμοσμένου σεναρίου :

Πρέπει να σημειωθεί ότι το επίπεδο των μαθητών στο οποίο εφαρμόστηκε το σενάριο δεν είναι ιδιαίτερα υψηλό, ενώ υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις (πάνω από το μισό αριθμό του τμήματος) μαθητών που η επαφή τους με τους υπολογιστές και την τεχνολογία είναι μηδαμινή, με την έννοια ότι και από το οικογενειακό περιβάλλον δεν υπάρχει ανάλογη υποδομή, ενώ αντιμετωπίζονται περισσότερο ως παιχνιδομηχανές και λιγότερο ως εργαλείο για τη γνώση. Ακόμα, ο χαρακτήρας του ελληνικού λυκείου που είναι σταθερά προσανατολισμένος προς τις εξετάσεις, η χρησιμοθηρική νοοτροπία των μαθητών που απορρίπτουν ως άχρηστο ό,τι δεν τους βοηθάει στην επίτευξη του τελικού τους στόχου, που είναι για τους πιο συνειδητοποιημένους η εισαγωγή στο Πανεπιστήμιο, καθώς και η γενικότερη οικονομική συγκυρία που διαχέει αίσθηση ματαιότητας, αγωνιώδους αναζήτησης νοήματος στην καθημερινή μαθησιακή διαδικασία και ανασφάλειας θεωρούμε ότι συνέβαλαν αρνητικά στην εφαρμογή του συγκεκριμένου σεναρίου. Ιδιαίτερα αρνητικό ήταν το γεγονός ότι με το τμήμα στο οποίο εφαρμόστηκε το σενάριο η διδάσκουσα δεν είχε μέχρι τη διδασκαλία του σεναρίου καμία επαφή. Παρά τους ανασταλτικούς παράγοντες υπήρξε γόνιμη συζήτηση με τους μαθητές τουλάχιστον στα δύο τελευταία Φύλλα Εργασίας.

Θ .ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βαρμάζης, Ν. Δ. 1999. *Διδακτική των αρχαίων ελληνικών. Από την παράδοση στην ανανέωση της διδακτικής μεθόδου*. Αθήνα: Πατάκης.

Kalantzis, M. & B. Core. 2001. «Πολυγραμματισμοί». Στο *Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός για τη Γλώσσα*, επιμ. Α.- Φ. Χρηστίδης. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 214-216.

Κουτσογιάννης, Δ. 2008. «Διδακτική Φιλολογικών μαθημάτων και ΤΠΕ: Εισαγωγή & Θεωρητικό πλαίσιο της γλωσσικής διδασκαλίας και αξιοποίηση των ΤΠΕ». Στο *Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στη χρήση και αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία: Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση εκπαιδευτικών*, τεύχος 3: Κλάδος ΠΕ 02. Πάτρα: ΕΑΙΤΥ, σελ. 53 - 81.

<http://blogs.sch.gr/evstamou/files/2008/09/ylikope02.pdf>

Μαρωνίτης, Δ. Ν. *Μύθος και Λόγος*, εφημ. «Το Βήμα», 9/7/2000.